

Наукові перспективи

Видавнича група

ВІСНИК науки та
освіти
ISSN 2786-6165 (ONLINE)

Bulletin of Science and Education

серії: філологія, культура і мистецтво,
педагогіка, історія та археологія, соціологія

№ 11(17) 2023

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація
«Християнська академія педагогічних наук України»**

«Вісник науки та освіти»

***(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)***

Випуск № 11(17) 2023

Київ – 2023

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization

"Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 11(17) 2023

Kiev – 2023

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»:
журнал. 2023. № 11(17) 2023. С. 1509

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 01.12.2023, № 1/12-23)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, громадської наукової організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання» та громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходиться застосування тематика наукового журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна).

Редакційна колегія:

- ✚ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✚ Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- ✚ Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- ✚ Вакулук Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✚ Волощенко Марина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету "Одеська Політехніка" (Одеса, Україна)
- ✚ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✚ Головна Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✚ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✚ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✚ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Куріш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✚ Лінтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- ✚ Матійчін Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✚ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)

- ✚ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✚ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методику навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✚ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмайльського державного гуманітарного університету (Ізмайл, Україна)
- ✚ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методику її навчання Ізмайльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✚ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✚ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✚ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українсько-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✚ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✚ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✚ Робах Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✚ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методику дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- ✚ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✚ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант(м. Дніпро, Україна)
- ✚ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- ✚ Стратулат Наталія Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри правничої лінгвістики Національної академії внутрішніх справ, (Київ, Україна)
- ✚ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✚ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✚ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✚ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✚ Федотова Оксана Олегівна - доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ, Україна)
- ✚ Чікарькова Марія Юріївна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✚ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✚ Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✚ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✚ Янкович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методику початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- ✚ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «ФІЛОЛОГІЯ»

- Krasnyuk M.T., Krasniuk S.O., Goncharenko S.M., Roienko L.V., Denysenko V.M., Liubymova N.V.**
*Features, problems and prospects of the application of deep machine learning in linguistics.....*19
- Kryvoruchko T.V.**
*Strategies of communicative and pragmatic influence in politicians' speeches.....*35
- Баранова І.С.**
*Англійські неологізми сфери інформаційних технологій та інновацій та особливості їх перекладу українською мовою.....*51
- Белінська І.Д., Паничок Т.Я.**
*Істина у поетично-теологічному дискурсі Вільяма Блейка та шляхи її відтворення в українському перекладі.....*59
- Боклах Д.Ю., Гончарук В.А., Касаткін О.С.**
*Аналіз впливу літературних текстів на формування і вираження ідентичності: національну, культурну та особисту.....*71
- Бондаренко О.О.**
*Вербальні засоби сугестивного впливу в сучасних медіатекстах.....*84
- Василенко О.В., Пілішек С.О., Єрмакова Н.М., Мединська А.В., Яценко І.В.**
*Лінгвістична економія в англійській мові.....*99
- Венгринович А.А., Венгринович Н.Р., Косило Н.В.**
*Взаємозв'язок лексикографії та лінгвістичних досліджень: здобутки та перспективи.....*112
- Вихор В.Г., Медвідь Н.С.**
*Лексико-дериваційна структура сучасного українського художнього тексту.....*126

Гончаренко А.В.135 <i>З історії назви гóрод в українській мові.....</i>	135
Горюнова М.М., Погорєлова Т.Ф. <i>Особливості навчання англomовнїй професійнїй термїнологїї студентів немовних закладів вищої освїти.....</i>	148
Закрасїна Г.В., Катеруша О.В., Безцїнна Ж.П. <i>Когнїтивна лїнгвїстика у контекстї перекладу: аналіз взаємозв'язку мїж мовленнєвими структурами оригїналу та перекладу.....</i>	158
Залевська О.М., Соловей О.В. <i>Альтернативна історія в творчостї Василя Кожелянка.....</i>	171
Зарудняк Н.І., Лопушан Т.В. <i>Образи русалок у сюжестї «лісової піснї» Лесї Українки: традицїї і новаторство.....</i>	180
Іванова І.Л., Сазанова Л.С. <i>Особливостї формування іношомовної аудитивної компетентностї здобувачів вищої освїти.....</i>	195
Колеснїченко О.Л. <i>Концепт універ / універ у мовнїй картинї свїту сучасного студента.....</i>	209
Кузьменко Н.В. <i>Особливостї вїдтворення парантези як синтаксичного явища.....</i>	218
Липка С.І., Любко К.І., Шацька Г.М. <i>Структурно-семантичні характеристики лексико-фразеологїчних засобів вербалїзацїї концептуальної опозицїї angst-mut в сучаснїй нїмецькїй мовї (на основї аналізу словникових дефїніцїй та публіцистичних текстів).....</i>	230
Лозинська Л.Ф., Мартинова Т.І. <i>Лексико-семантичні особливостї помилок у процесї перекладу.....</i>	246
Мишко С.А., Лїзак К.М., Мишко А.В. <i>Багатомовнїсть у США.....</i>	255

- Наумова Т.М., Щепка О.А.**
*Метафоричність у художніх творах російської та польської літератури: пошук еквівалента в українському перекладі.....*265
- Огаренко Т.А.**
*Складені присудки як структурно-семантичні компоненти в поезіях Ліни Костенко.....*277
- Осіпчук Н.В., Весоловський О.В.**
*Лексико-семантичні помилки у процесі перекладу.....*289
- Панченко О.І., Вотінцева М.Л.**
*Емфаза та її різновиди в англійській мові (на матеріалі творів Дж. Остен).....*299
- Пастирська І.Я., Павленко О.В., Дем'янюк Н.О.**
*Формування та тенденції девелопінгу нових жанрів інтернет-змі.....*310
- Пена Л.І.**
*Курс «Українське термінознавство: історія, стан, перспективи» у формуванні майбутніх філологів.....*323
- Ришкова А.В.**
*Реалізація зооморфної метафори у німецьких композитних найменуваннях осіб.....*337
- Тичініна А.Р.**
*Реінтерпретація: рецепція пандемії у часи війни (особливості сприйняття «декамерону» Дж. Бокаччо сучасними студентами).....*347
- Ткаченко Н.Д.**
*Провокаційна вікова та гендерна семантика у казці Л. Керролла «Пригоди Аліси в країні чудес».....*363
- Ускова Т.О., Баласанян О.Д.**
*Концептуальна метафора у перекладі (на матеріалі промов Д. Трампа).....*377
- Цимбал Н.А., Коваленко О.В.**
*Каламбур як стилістичний засіб в англійськомовних медійних текстах.....*388

УДК 82.02:378.4(477.85)

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11\(17\)-347-362](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17)-347-362)

Тичініна Альона Романівна кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, вул. Коцюбинського 2, аудиторія 62, м. Чернівці, 58002, тел.: (099) 225-52-01, <https://orcid.org/0000-0001-7798-0930>

РЕІНТЕРПРЕТАЦІЯ: РЕЦЕПЦІЯ ПАНДЕМІЇ У ЧАСИ ВІЙНИ (ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ «ДЕКАМЕРОНУ» ДЖ. БОКАЧЧО СУЧАСНИМИ СТУДЕНТАМИ)

Анотація. Розглянуто специфіку змін рецептивного поля літератури, зумовлених такими суспільними потрясіннями нашого часу, як пандемія та війна. Проблема простежується на прикладі однієї з найуразливіших ланок суспільства, а саме студентів, що як і решта української молоді, сформувалися в період кількох кризових і, відповідно, травматичних станів, які суттєво вплинули на їхнє сприйняття світу в цілому і на декодування мистецтва зокрема. У якості зразка для аналізу постала збірка новел Джованні Боккаччо «Декамерон». Кризь призму аналізу інтерпретаційних версій студентів філологічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича спеціальності «Середня освіта. Українська мова та література» 2018 р.н. (допандемійний, передвоєнний час) і 2023 р.н. (постпандемійний, воєнний час) зафіксовано, виокремлено й проаналізовано зроблені акценти у процесі сприйняття. Простежено відмінні рецептивні фокуси і тематичні домінанти в рецепції читачів «Декамерону» із врахуванням специфічної наративної структури тексту. Позаяк опитана молодь групи 1 у момент сприйняття книги перебувала у стані латентного стресового стану, спровокованого спочатку коронавірусною пандемією COVID-19, а затим – повномасштабною війною, їхня рецептивна увага фокусується здебільшого на пережитій раніше травматичній події, аналогічно описаній у оповідці-обрамленні першого дня «Декамерону». Студенти 2 групи, спираючись на свої залишкові знання і враження, концентруються насамперед на різноманітті окреслених історій усередині означеної «рамки». На основі опитувань виокремлюються провідні екзистенціали, спровоковані пандемією і загострені війною,

як-от страх, тривога, відчай, відчуження, самотність, ностальгія, ненависть та ін. Досвід українських читачів у такому разі визначено як унікальний: аперцепційний фон сприйняття мистецтва сучасної молоді стрімко змінюється, позаяк іншими стають цінності і, відповідно, аксіосфера адресатів. Унаслідок, як доводить анкетування, для свідомості сучасних реципієнтів актуальними перлокуційними ефектами все частіше стають сугестія, катарсис та емпатія. Пандемію та війну визначено почерговими кризовими етапами, що зумовлюють зміну сучасної епістеми. Це засвідчує залежність реценції тексту від історичної ситуації, у якій перебуває реципієнт у момент сприйняття. Враховуючи це, в освітньому процесі варто активніше звертатися не лише до інтелектуальних реєстрів, але й апелювати до емоційного інтелекту читачів.

Ключові слова: зарубіжна література, поетика, жанр, новела, пандемія, війна, аперцепційний фон, аксіологічне поле.

Tychinina Alyona Romanivna Candidate of philological sciences, associate professor of the department of World Literature and Literary Theory, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Kotsyubinsky St., 2, auditorium 62, Chernivtsi, 58002, tel.: (099) 225-52-01, <https://orcid.org/0000-0001-7798-0930>

REINTERPRETATION: RECEPTION OF THE PANDEMIC DURING THE WAR (THE PECULIARITIES OF PERCEIVING G. BOCCACCIO'S "THE DECAMERON" BY TODAY'S STUDENTS)

Abstract. The article under studies regards the specifics of changes in the receptive field of literature that have been caused by such social upheavals of our time as the pandemic and war. The issue is revealed on the example of one of the most vulnerable segments of society – students, whose consciousness (like that of the rest of Ukrainian youth) was formed during several crises and, accordingly, traumatic conditions that significantly affected their perception of the world in general and the decoding of art in particular. Giovanni Boccaccio's short story collection "The Decameron" was used as a model for analysis. In terms of analyzing the interpretive versions of the students of the Faculty of Philology of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University majoring in "Secondary Education. Ukrainian Language and Literature" born in 2018 (pre-pandemic, pre-war) and 2023 (post-pandemic, wartime), the accents made in the process of perception are

recorded, highlighted, and analyzed. Different receptive focuses and thematic dominants in the readers' reception of "The Decameron" are traced with due regard to the specific narrative structure of the text. Since the interviewed young people of Group 1 were in a state of latent stress at the time of reading the book (provoked first by the COVID-19 coronavirus pandemic and then by a full-scale war), their receptive attention is focused mainly on the previously experienced traumatic event, similarly described in the narrative-frame of the first day of "The Decameron". Students of Group 2, relying on their residual knowledge and impressions, focus primarily on the variety of stories within the specified "frame". The surveys make it possible to outline the leading existentiels provoked by the pandemic and exacerbated by the war. These are fear, anxiety, despair, alienation, loneliness, nostalgia, hatred, etc. In this case, the experience of Ukrainian readers appears to be unique: the apperceptual background of contemporary youth's reception of art is rapidly changing, as the values and, accordingly, the axiological field of the recipients are becoming different. Consequently, the survey proves that suggestion, catharsis, and empathy are increasingly becoming relevant perlocutionary effects in the minds of contemporary recipients. The pandemic and war are determined as successive crisis stages that lead to a change in the modern episteme. This indicates the dependence of text reception on the historical situation, in which the recipient is at the time of perception. Given this, the educational process should more actively address not only intellectual registers but also appeal the emotional intelligence of readers.

Keywords: world literature, poetics, genre, story, pandemic, war, apperceptual background, axiological field.

Постановка проблеми. На жаль, з 24 лютого 2022 року визначальною екзистенційною ситуацією для України та українців постала війна, вплинувши на всі сфери й аспекти життя, у тому числі на створення, сприйняття й інтерпретацію мистецтва. Особливо актуальною ця проблема постає у досвіді студентів, чия вразлива рецептивна свідомість, спочатку перебуваючи під емоційно-психологічним тиском пандемії й ізоляції, згодом потрапила у стрес війни. Відтак унаслідок зміни оптики сприйняття спостерігається модифікація параметрів аксіологічного поля.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що досвід пандемії та інтерпретація цієї теми у мистецтві досліджений доволі ретельно. Приміром, у монографії Ш. Воттса «Epidemics and history: disease, power, and imperialism» (1997) окреслено зв'язки між

рухом епідемій та проявами імперської влади [11]. Дж. Кук у праці «Legacies of plague in literature, theory and film» (2009) висвітлює історію епідемії чуми та конвертацію цієї теми у потужну метафору у літературі та кіно, екстраполюючи її на критику фашизму, антисемітську риторикою, психоаналіз [6]. Звісно, з'явилася низка досліджень про пандемію коронавірусу, як зокрема праця С. Жижека «Pandemic!: COVID-19 shakes the world» (2020), у якій відомий інтерпретатор Ж. Лакана окреслює причини виникнення й історію цієї епідемії, дихотомію свободи й ізоляції, емоційно-психологічні стани хворого і страхи «контактних осіб», що трансформується у т.зв. глобальний страх, що приводить до травм і криз: «Тривале поширення епідемії викликало масштабну епідемію ідеологічних вірусів, які дрімали в наших суспільствах: фейкові новини, параноїдальні теорії змови, вибухи расизму» [12, р.37].

Варто звернути увагу також на тематичні конференції, симпозиуми й воркшопи, результатами яких постали колективні монографічні видання: «Covid Pandemic: Theoretical and Practical Issues» (Італія, 2020), «Literature and pandemic. historical and thematic experience» (Грузія, 2021), «Великий бард у контексті пандемії: Shakespeare and/as Medicine» (Україна, 2021), «Рік пандемії: виклики, можливості, рішення» (Україна, 2021), «International E-Conference on «Literature in the Pandemic Era: A Continuum» (Індія, 2021), «Plague Literature: Pandemic Writing and Covid-19 Fear» (Німеччина, 2023) та ін.

Концептуально наближеними до концепції нашої статті постають розвідки, що комплексно осмислюють явища пандемії та війни. Першорядними тут виступають дослідження Е. Оутк «Viral Modernism: The Influenza Pandemic and Interwar Literature» (2020), де проінтерпретовано історичну логіку цих суспільних лих і дотичні до них мистецькі парадигми [9]. У розвідці Ф. Давуан «Pandemics, Wars, Traumas and Literature» (2022) осмислено феномен пандемійної і воєнної травми у психоаналітичному та культурологічному вимірах [7]. А. Вагенер у статті «Crushed by the wheels of industry: War, heroes, and domestic recolonization in the time of COVID-19» (2020) розглядає явище війни у дотик до проблем героїзму та внутрішньої реколонізації під час пандемії [10]. Окремі роботи присвячено порівняльній метафориці «пандемія» і «війна», зокрема варто відзначити монографії С. Зонтаг «Хвороба як метафора» [2], М. Бензі «Metaphors we Lie by: our 'War' against COVID-19» [5]. Звісно, вплив посттравматичного стану на зміну аксіологічного поля рецепції мистецтва ми розробляємо, посиляючись на відому книгу К. Карут «Почути травму. Розмови з провідними спеціалістами з теорії та лікування катастрофічних досвідів» (2022).

Мета статті – у межах навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури» для студентів філологічного факультету 2018 і 2023 років навчання Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича спеціальності «Середня освіта. Українська мова та література» за допомогою опитувань, розроблених на основі аналізу збірки новел Джованні Боккаччо «Декамерон», окреслити специфіку зміни аксіологічного поля рецепції літератури сучасною українською молоддю. Йдеться про сприйняття пандемійної тематики текстів під впливом історичної ситуації війни.

Виклад основного матеріалу. Кризові ситуації особливим чином впливають на науку й мистецтво, нерідко постають каталізаторами нових ідей, віянь і тенденцій, виступають невідворотними точками біфуркації, тобто стимулюють зміну епістеми. Проте, кількашаровий комплекс суспільних лих, з якими має справу сучасна людина, – екологічні катаклізми, техногенні аварії, зміна клімату, пандемія, а, особливо, війна, не лише радикально впливають на життя, мислення і долю людини, вони переформатовують взаємини з Іншим, Інакшим, Чужим, а й навіть змінюють ставлення до мистецтва (як до сприйняття, так і до створення). Не випадково етимологія слова «катастрофа», чим власне постає війна як для країни в цілому, так і для кожного громадянина зокрема, уміщує такі конотації як «кінець», «загибель», «знищення», «руйнування», «різкий поворот», «несподівана подія». Досі в українській гуманітаристиці проблематизовані у розвідці аспекти не вивчалися, хоча мистецькі зразки відповідної тематики вже активно з'являються, приміром, романи М. Кідрука «Колонія» (2022) та Х. Мураками «Місто та його невизначені стіни» (2023).

Аналізуючи інтерпретацію пандемій, як суспільних катастроф певного історичного часу, у літературному дискурсі (мор – «Гліада» Гомера; чума – «Кентерберійські оповідання» Дж. Чосера, «Щоденник чумного року» Д. Дефо, «Чума» А. Камю, «Книга судного дня» К. Вілліса; іспанка – «Блідий кінь, блідий вершник» К.Е. Портер; вірус – «Я – двері» С. Кінга, «Очі темряви» Д. Кунца, «Сліпота» Ж. Сарамаго, «Лавіна» Н. Стівенсона; епідемія – «Історія гордині» Л. Дзоя, «Рік потопу» М. Етвуд; пандемія – «Станція одинадцять» Е.С.- Дж. Мандела та ін.) дослідники підкреслюють, що література «не тільки активно реагує на глобальні суспільні проблеми на кшталт пандемії, але й часто передбачає їх» [8, р.229].

Унаслідок такого посттравматичного досвіду у всіх видах мистецтва ословлюються нові наративи, теми й ідеї, оприявнюються проблеми, з'являються новітні чи актуалізуються пасивні жанрові

форми. Більше того, як демонструє нинішній український досвід, цінності активізовані, по-перше, пандемійною ізоляцією (довіра, свобода, комунікація), а по-друге, повномасштабним російським вторгненням (безпека, віра, надія, сміливість, героїзм, мужність, патріотизм), остаточно змінюють аксіологічне поле сприймачів мистецтва, виводячи їхню рецептивну оптику із фази постправди. У такому разі аксіосфера сучасних сприймачів ґрунтується на яскраво вираженій дихотомійності буттєвих цінностей: самотність – єдність, близькість – дистанція, монолог – діалог, добро – зло, свій – чужий, безпека – небезпека, свобода – залежність тощо. Відповідно виникають нові (інакші) рецептивні акценти, які потрібно враховувати у студентоцентрованому процесі викладання літературознавчих і мистецтвознавчих дисциплін [див. 4].

З метою вивчення специфіки змін аксіологічного поля рецепції літературних текстів сучасною українською молоддю проведено ряд компаративних опитувань у межах навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури» для студентів 2 курсу 2018 і 2023 років навчання на філологічному факультеті Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (спеціальності «Середня освіта. Українська мова та література»). Об'єктом рефлексії студентів стала збірка новел представника флорентійського Ренесансу Джованні Боккаччо (1313–1375) «Декамерон» (написана 1349–1352, вперше опублікована – 1620).

Обраний зразок світової літературної класики не постає випадковим, позаяк його жанрова специфіка – 100 оповідань, об'єднаних наративною «рамкою», що деталізує відомості про епідемію чуми. Відзначимо, що саме такий жанровий формат (новели, оповідання, притчі, пісні) видається доволі вдалим і зручним для викладення історій на всілякі життєві теми «під час минулої смертоносної чуми». До того ж, автор використовує різні форми і прийоми гумору – іронія, сатира, сарказм, стимулюючи реципієнта до власних дидактичних висновків: «У тих повістках буде мова про веселі й сумні любовні пригоди та про інші химерні оказії, що скоїлися чи то в нові часи, чи то в старосвітщину; ласкаві читальниці знайдуть у них і забаву – бо сила тут усяких цікавих речей, і добру пораду – бо узнають, чого їм треба цуратися, а чого держатися» [1, с.30]. Варто відзначити, що письменникові вдається утримувати постійний контакт з нарататором (той, до кого спрямована оповідь) та потенційними адресатами і реальними читачами.

Окрім того, важливого значення набуває декодування паратексту збірки, що виконує функцію специфічного «інтерпретаційного порогу». Зокрема підзаголовок «Principe Galeotto» апелює до легендарної історії з артуріани про принца Галеаута, історію кохання якого згадує у «Божественній комедії» Данте Аліг'єрі (Боккаччо був біографом Данте): «Зачинається книга, іменована Декамерон, прозвана Принц Галеотто, в якій міститься сто оповідок, що розказали за десять день семеро дам і троє кавалерів» [1, С.29]. У такий спосіб у передмові Боккаччо піднімає гендерне питання, ословлює передусім співчуття до жінок, які у той час дійсно позбавлені багатьох свобод та були заручницями своїх домівок і «жіночих» обов'язків: «Вони-бо, несміливі та сором'язливі, у ніжних грудях своїх племінь любовний ховають, а тайна жага дужча од явної – всім воно відомо, хто того дознав; а ще ж до того в'яже їх воля, і ласка, і влада батьків і матерів, братів і чоловіків, і сидять вони найбільше в тісному крузі своїх покоїв, а сидячи отак сливе без діла, і хочачи й не хочачи думають собі усякі думки, і не все вони, ті думки, веселі бувають» [1, С.29-30]. Чоловіки у тексті італійського гуманіста, навпаки, мають багато способів відпочити і розвіятись, навіть у кризові часи: «вільно-бо їм ходити де хоча, дивитися і слухати усячину, пташки ловити, полювати, рибалчити, верхи їздити, грати чи торгувати» [1, С.30].

Аналогічно в одавторській післямові Боккаччо звертається до своїх адресаток, аргументує сюжету «розказаних» оповідок, що можуть бути для реципієнта водночас «і шкідливими, і корисними»: «Ласкавії мої читальниці, юнії дами, що вам на догоду піднявся я на такий довгий труд! Здається мені, що з Божої ласки, дарованої мені радше молитвами вашими, а не моїми заслугами, довершив я нарешті те, що обіцяв зробити наприпочатку; складу ж я дяку спершу Богові святому, а потім вам, яко гречним, та й дам спочинок перу і притомленій руці моїй» [1, С.617]. Наші студенти з цього приводу зазначають: «Люди шукають у літературі не лише джерело розваги, але й засобу осмислення свого становища та знаходження сенсу у хаосі. Вони також користуються літературою як способом комунікації з іншими людьми, яким подобається читати або писати. Хочуть поділитися своїми думками, почуттями та ідеями з іншими, хто знаходиться у подібній ситуації. Прагнуть почути голоси інших, хто має інші перспективи та досвіди».

Показовим «Декамерон» виступає передусім у наративному ключі, позаяк оповідачами виявляються молоді люди семеро жінок (Пампінея, Ф'ямметта, Філомена, Емілія, Лауретта, Неїфіла, Еліза) і

троє чоловіків (Панфіл, Філострат, Діоней), що становлять осердя персонифікації твору. Унаслідок такої нарративної стратифікації у рецепції сучасних читачів спостерігається близька ідентифікація з персонажами (див. про це праці Р. Яусса), що на два тижні ізольовалися від хвороби на покинутій віллі Ф'езоле поблизу Флоренції. Кожен із десяти героїв-розповідачів фігурують у якості Королеви чи Короля групи протягом одного «оповідного» дня, а інші виконують інші функції «при дворі».

До нашого експерименту було залучено дві групи студентів. Перша група (50 осіб) – студенти 2 курсу філологічного факультету денної форми навчання 2023 року. До другої групи (30 осіб) респондентів увійшли студенти філологічного факультету денної форми навчання, які у 2018 році були другокурсниками і також прослухали аналогічний курс з «Історії зарубіжної літератури». В процесі опитування визначено, що суттєвого значення набуває специфіка апперцепційного фону студентів – зумовленість сприйняття попереднім досвідом, емоційним та психологічним станом у момент рецепції. Відмінності спостерігаються насамперед у розставленні рецептивних акцентів та виокремленні тематичних домінант.

Позаяк опитана молодь групи 1 у момент сприйняття «Декамерону» перебувала у стані латентного стресового стану, спровокованого спочатку коронавірусною пандемією, а згодом – війною, їхня рецептивна увага фокусується здебільшого на пережитій раніше травматичній події, аналогічно описаній у оповідці-обрамленні першого дня збірки Боккаччо. Студенти 2 групи, спираючись на свої залишкові знання і враження, концентрується насамперед на різноманітні окреслених історій усередині означеної «рамки».

Результати опитування відображено в діаграмах (Рисунок 1, Рисунок 2). Як бачимо, 95% опитаних із 1 групи (студенти 2023 року) тематичною домінантою книги визначають вплив пандемії чуми на життя і долю людей. 2% вважають, що у «Декамероні» йдеться про розваги людей на замиській флорентійській віллі. По 1% респондентів акцентують передусім антиклерикальний, гумористичний та любовний нарративи збірки новел. Студенти, що читали текст у допандемійний і довоєнний час ідентифікують тематичні домінанти інакше. Так, лише 15% опитаних головною темою вважають вплив пандемії чуми на життя флорентійців. Найбільше респондентів, 30%, визначили, що у «Декамероні» йдеться про розваги молоді у замиському маєтку. 15% студентів зауважують домінування антиклерикальної і релігійної проблематики. 25% філологів виокремлюють гумористичні нарративи як

провідні, а 10% – любовні й еротичні компоненти. Не можуть визначити тематичну домінанту, або погано пам'ятають текст у 1 групі – 1% осіб, а в 2 групі – 5% респондентів.

Рисунок 1

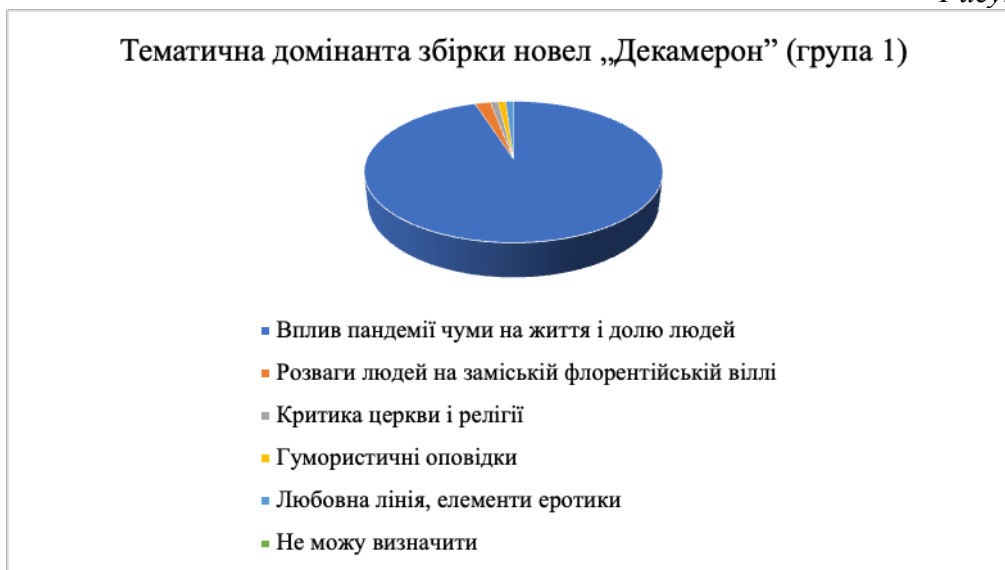
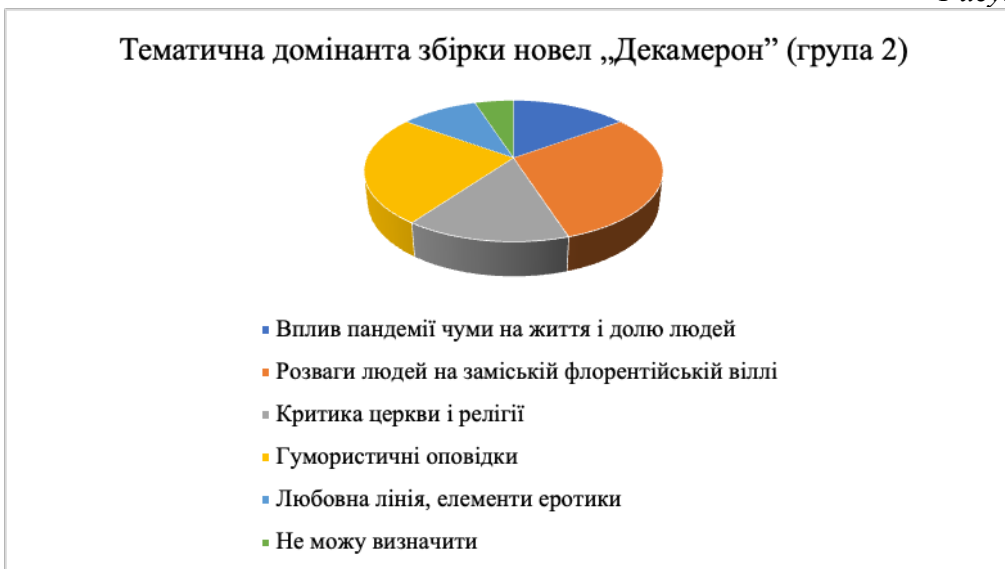

Рисунок 2

Так, наратив першого дня боккаччівського «Декамерона» апелює до конкретних адресатів-нарататорів, апелюючи із песимістичним пафосом до спогаду про пандемію як пережиту колективну травму: «Як іздумаю я собі, прекрасні дами, які ви всі зроду жалісливі, то бачу вже загода, що сумним та невеселим здасться вам почин отсієї книги, таким-бо справді є поставлений на чолі її **скорбний спомин про минулу**

чумну пошесть, печальний для кожного, хто був її самовидцем чи іншим яким робом спізнав її» [1, С.31]. Варто відзначити, що оповідь ведеться від дієгетичного наратора, який був безпосереднім учасником і свідком окреслених подій: «Дивовижні то речі, що маю казати; якби не бачили того стільки людей і я сам на власні очі, то не наважився б я тому й повірити, не те що писати, хоч би й чув те од чоловіка, віри годного» [1, С.31]. Це моделює «ефект присутності» оповідача у момент меморіалізації наратованої події. Однак, далі автор застерігає, що таку зав'язку можна порівняти крутою горою (пор. «принцип айсберга»), якою піднімаються подорожні (читачі), а відтак на них чекатиме «прегарна долина». Без цього спогаду («короткої журби»), на думку оповідача, неможливо «з'ясувати причину, з якої постали події, що про них ви читатимете; рад не рад, мушу про се писати» [1, С.31].

У першій оповідці чітко зафіксовано хронотоп окреслених подій – Флоренція 1348 року, що активізує спогади читачів про свої місця пам'яті епідемії коронавірусу COVID-19. Прикметно, що спалах чуми Боккаччо називає чумною морвицею, помором, грізною пошестю, яка постала наслідком гріховного життя людини: «Минуло вже після благодатного втілення Сина Божого років тисяча триста й сорок вісім, коли в преславнім городі Флоренції, краснішим над усі міста італійські, прокинулася чумна морвиця; чи то вже була така дія планет небесних чи Господь за діла наші несправедливі напуст такий напустив на смертних» [1, С.32]. Окрім того, Дж. Боккаччо акцентує увагу на надзвичайно швидкому темпі поширенню хвороби, масштабах і смертельних наслідках чуми, від якої не рятували ні ліки, ні мудрість, ні обачність, ні молитва: «Не пособляли проти неї ні мудрість, ані обачність людська, хоч місто було очищене од усякого бруду нарочито настановленими служебниками, недужим заборонялося входити в город, усім давалися поради, як шанувати здоров'я; не помагали й смиренні молитви, що не раз та й не два творили богобоящі люди, чи то з хрестами ходячи, чи іншим яким чином» [1, С.32]. Студенти, що читали текст у 2023 році, відзначили, що ці описи викликали у них схожі спогади про страх і паніку людей під час епідемії нашого часу. Зокрема, зазначається: «На мою думку, цей текст є актуальним в плані відношення до епідемії та втоми від неї, адже персонажі не турбуються про те, як вижити, а просто ігнорують небезпеку. Чума йде фоном і становить ту атмосферу, потрібну для розповіді історій. Мені здається, що це дуже схоже на те, як під час пандемії 2020-х більшість людей намагались скритись від неї, ігнорували новини, натомість займались надмірним споживанням контенту, літератури тощо».

У «Декамероні» наводиться навіть доволі детальний опис симптомів хвороби, які навіть відрізнялися на Сході і Заході країни – в одних регіонах спостерігалася кровотеча з носа, що була ознакою неминучої смерті, то в інших з'являлися по всьому тілу пухлини: «Невдовзі обкидало тими смертяними гулями все тіло, а далі прикмети недуги одмінялися в чорні або синяві плями, що в багатьох виступали на руках і на стегнах, та й на інших частинах тіла, у кого буйні та рідкі, а в кого дрібні та густі. Як і спершу гулі, так потім і плями, у кого вони виходили, були нестемною ознакою близької смерті» [1, С.32]. При цьому, звісно, усі зусилля лікарів видавалися марними і хвороба так чи інакше завершувалася смертю. Сучасні студенти також пригадують свій досвід епідемії: «Пам'ятаю, коли сама злягла від недуги, один з найважчих місяців у житті! Жмені таблеток тричі на день – червоненькі, великі/маленькі, біленькі... єдине, чим вони були подібні – це жахливий смак, але відчувала його не довго. Через день в мене зник смак і нюх, спочатку було навіть кумедно, смакувала лимон наче яблуко і ні разу не скривилась. Потім стало моторошно, а якщо не відновиться? А потім бажала аби знову зникло, адже абсолютно все мало нестерпний запах».

Читачі 2023 року дали відповідь на питання: чи активізувала перша оповідка «Декамерону» у них спогад чи відчуття страху пережитої пандемії (Рисунок 3). 60% опитаних вважають, що так, 30% – ні, а 10% студентів не можуть визначитися.

Рисунок 3

Дж. Боккаччо фокусує свою увагу на швидких темпах зараження чумою, яка дуже стрімко передавалася від хворих до здорових – «пошесть переходила не лише на тих, що з недужими діло мали чи з ними розмовляли, а й до тих чіплялася, що тільки торкалися до одежі чи

ще якоїсь речі, хворим уживаної» [1, С.33]. Більше того, зараження віддувалося навіть через речі та предмети: «Така чіпка була та чума, що не тільки од людини до людини, було, пристає, а й таке часто лучалося, що річ, яка належала болящому або померлому од сієї хвороби, коли до неї дотикалась яка жива душа не людської породи, не лише заражала її пошестю, а і вбивала не в довгім часі» [1, С.33]. Наратор фіксує власну точку зору, ілюструючи конкретною спостереженою ним історією. Характеризуючи жахи чумної моровиці, Боккаччо акцентує відмежування, ізоляцію і навіть страх перед хворими людьми: «стали нападати всякі страхи та химороди на тих, що при життю лишалися, і мало не всі вони до одної жорстокої мети поривалися – обминали недужних, гидуєчи ними та речами їхніми, тим-бо сподівалися зберегти власне здоров'я» [1, С.33]. 25% опитаних нами студентів зазначають, що цей епізод суголосний із їхнім страхом контактувати з оточуючими у часи пандемії коронавірусної хвороби. Як і в нашому суспільстві, у новелі «Декамерону» в ситуації паніки і стресу люди поводити себе по-різному. Одні збиралися і невеликі колективи, у яких розповідали історії і слухали музику, і у жодному разі не було говорили про реальні події в місті, про хворобу і смерть. Інші лікувалися тим, що насолоджувалися усіляко життям, жартували, співали, сміялися, випивали, чинили розпусту. На питання про те, чия модель поведінки більше імпонує сучасним читачам, 75% вважають, що варто проводити час в ізоляції та безпеці, а 25% студентів воліють жити у звичайному ритмі, нічим себе не обмежуючи.

В цілому Боккаччо доволі ретельно описує поведінку людей у цей кризовий час: «Були й такі, що мали суворішу думку (а може, вона була й вірніша), кажучи, що проти пошесті немає лучшого способу, як утеча од неї; думаючи ж так і ні про що, крім себе, не дбаючи, множество чоловіків і жінок покидали рідне місто, одбігали домів своїх і осель своїх, родичів своїх і скарбів своїх та й пускалися за город, у свої чи чужі маєтності, нібито гнів Божий, що побивав неправедників сією моровицею, не спостигне їх, де б вони не обернулися, а впаде на тих тільки, що полишилися в мурах міста; чи, може, думали, що ніхто в нім живим не зостанеться, що прийшла на нього остатня година» [1, С.34].

При цьому увага реципієнтів фокусується на дистанціюванні людей один від одного: «Шкода й казати, що один городянин сахався другого, сусіди сливе не дбали одне про одного, родичі або зовсім не родичалися, або бачились у рідку стежку, та й то оддалеки; лихо такого жаху нагнало в серця людські, що брат цурався брата, дядько небожа, сестра брата, а часто-густо й жінка чоловіка, ба й гірше ще од того, що

й віри не йметься, – батьки та матері гидували за дітьми рідними ходити, ніби вони не їхні були. Через те чоловікам і жінкам, котрі захворювали (а було їх безліченна безліч), не лишалося іншої ради, як сподіватись на милосердя друзів, яких було не густо, або на корисливість слуг, що надилась на велику аж надто платню, – та й тих уже ставало обмаль, і були то люди грубої вдачі, незвиклі до такої служби; вмiли хiба що подати щось там слабому та смерті доглянути, і дослужувались вони часто своєї погуби» [1, С.36]. Більше того, 80% опитаних студентів, екстраполюючи описаний Боккаччо досвід на себе, вважають, що дистанціювання від друзів, близьких та родичів у часи пандемії та війни негативно позначилося на їхній подальшій комунікації. В одному із коментарів зазначається: «Обидві епідемії породили моральні дилеми та питання етики. Вони вимагали вибору між інтересами громади та індивідуальними потребами, а також ставили під сумнів соціальні норми і цінності».

І пандемія, і війна породжують у людей танатофобію – страх смерті. Більше того, епідемії загострюють боязнь захворіти, ба навіть контактувати з іншим. У «Декамероні» читаємо: «Од усього цього, і од недостатнього догляду за болящими, і од сили пошесті, таке велике множество люду помирало день у день і ніч у ніч, що сумно було й слухати, не те що дивитися. А серед тих городян, що при життю лишалися, повелись мимоволі такі звички, що передше їх і не чути було» [1, С.35]. Нинішні читачі зауважують у своїх репліках: «Аналогічно, пандемія COVID-19 призвела до загального почуття страху та невизначеності, і багато людей використовували розповіді, мистецтво та культурні засоби як засіб втечі від реальності. Ці ситуації підкреслили важливість співпереживання та підтримки спільноти. Пандемія також підкреслила важливість спільності, допомоги один одному та розуміння. Люди виражали солідарність та співпереживання через віртуальні платформи та соціальні мережі. Пандемія також суттєво вплинула на спосіб, яким ми розглядаємо гігієну, міжособистісні відносини та робочу культуру». Інша студентка додає: «Пандемія, перший випадок в Чернівцях, люди мов сказались... Жінка, яка сидить в чотирьох стінах і натовп, який готовий заживо спалити її, тільки тому, що вона перша інфікувалась Covid19. Відчула розчарування, чому ми такі жорстокі до інших людей?».

Як підтверджує опитування, у декого з молоді виник страх не лише перед іншими людьми, а навіть перед мертвими. Поведінка флорентійців у «Декамероні» транслюється аналогічно. Наприклад, зображується зміна традицій і обрядів поховання померлих через

поширення хвороби: «Як же чума почала вбиватися в силу, сі обряди були занедбані цілком або почасти, а натомість настали інші. Люди вже помирали без тужільниць, а часом то не було кому й душі доглянути, не то що. Рідко кому випадали на долю жалібне квиління та гіркі сльози рідних, їх місце заступили реготи, жарти і поспільні веселощі; сей звичай найкраще засвоїло, заради здоров'я свого, жіноцтво, зовсім майже забувши свою жалісливу вдачу. Мало було таких мерців, щоб за ними йшло до церкви більше, як десять чи дванадцять чоловіка» [1, С.35-36]. Позаяк померлих було в рази більше, ніж місць на кладовищах, іноді траплялися навіть братські могили. Смерті людей Боккаччо описує з особливим боєм: «Скільки бравих чоловіків, скільки вродливих жінок, скільки гарних молодиків, що їх би не хтось такий, а самі Гален, Гіппократ і Ескулап визнали були б за здоровісіньких, уранці снідали ще з своїми родичами, друзями й товаришами, а ввечері трапезували вже на тому світі з пращурами!» [1, С.37]. Особливо складно доводилося просити людям, які не маючи жодних ресурсів, занедужавши, швидко згасали. Проте, покинутими залишалися і великі палаци зі скарбами, що належали вельможним родинам. Перед цією хворобою усі стали рівними, ніхто не мав імунітету.

Будь-яка хвороба залишає надію на зцілення, на винайдення ефективних ліків чи нові альтернативні терапії. Війна, навпаки, руйнує усі сподівання та мрії, змінює горизонти очікувань, цілі і цінності. Проте, на запитання, чи відчували студенти більший страх після початку пандемії коронавірусної хвороби, студенти відповідають одноголосно «Так». Найбільшим стресом у їхньому житті стала війна – повномасштабне російське вторгнення в Україну. У відповіді студентки, що рефлексують про боккаччівського «Декамерона» читаємо: «Як показує нам життя та стверджує сам автор, деякі події, які супроводжують нас у житті, були вимушені, і дарма ми нарекаємо та проклинаємо весь білий світ. Якби можна було оминати чуму та Covid19 іншою дорогою та дійти до знаменної мети, а не такою тернистою стежиною, то життя, доля, Бог – так би й вчинили. Всі події не випадкові, вони загартовують нас, роблять сильнішими, навчають дивитись на ситуацію під різними кутами нахилу. І певно, без цих випробувань і цієї сумної сторінки історії, ми б не пережили найгірших обставин сьогодення. Війну!».

Відтак, осмисливши жах і травму війни на фоні попередніх травматичних досвідів, опитані нами студенти акцентують на відсутності страху перед початком нової пандемії.

Висновки. Пандемія та війна постають по черговими кризовими етапами, що зумовлюють зміну сучасної епістемі. Досвід українських читачів постає унікальним. Це засвідчує залежність рецепції тексту від історичної імплікації (зміна естетичного досвід першої інтерпретації твору в історичному часі доповнюється іншими рецепціями). Аперцепційний фон сприйняття мистецтва сучасної молоді стрімко змінюється, позаяк іншими стають цінності і, відповідно, аксіосфера сучасного адресата. Унаслідок, як доводить анкетування, для свідомості реципієнтів актуальними перлокуційними ефектами все частіше постають сугестія, катарсис, емпатія. Відповідно в освітньому процесі, приміром в процесі інтерпретації літературного тексту, варто активніше звертатися не лише до інтелектуальних реєстрів, але й апелювати до емоційного інтелекту читачів. Перспективою подальших розвідок у даному напрямі є виявлення нових ефективних методик аналізу літератури, які би враховували і оприявнювали (пост) травматичні досвіди читачів.

Література:

1. Боккаччо Дж. Декамерон. пер. з італ. М. Лукаша. Харків: Фоліо, 2017. 671 с.
2. Зонга С. Хвороба як метафора. Київ: Видавництво Жупанського, 2012, 160 с.
3. Карут К. Почути травму: Розмови з провідними спеціалістами з теорії та лікування катастрофічних досвідів. Київ: Дух і Літера, 2022. 496 с.
4. Тичініна А. Рецепція тексту через тисячу років: тема війни у «Пісні про Роланда» (досвід студентів ЧНУ імені Юрія Федьковича). Молодіжна наука заради миру та розвитку : зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2023. С.179–183.
5. Benzi M., Novarese M. Metaphors we Lie by: our 'War' against COVID-19 / History and Philosophy of the Life Sciences, №44 (18), 2022. <https://doi.org/10.1007/s40656-022-00501-2>
6. Cooke J. Legacies of Plague in Literature, Theory and Film. London: Palgrave, 2009. 256 p.
7. Davoine F. Pandemics, Wars, Traumas and Literature: Echoes from the Front Lines. Taylor & Francis Limited, 2022, 128 p.
8. Nikoryak N., Tychinina A. Actualization of the Pandemic Theme in I. Bergman Cinematic Narrative (intermedial cut of theparable film "The Seventh Seal") / Sjani, 2022. P. 229–243.
9. Outka E. Viral Modernism. The Influenza Pandemic and Interwar Literature, New York: Columbia University Press. 2020, 326 p.
10. Wagener A. Crushed by the Wheels of Industry: War, Heroes, and Domestic Recolonization in the Time of Covid-19. Postdigit Sci Educ. 2020;2(3):576–80. doi: 10.1007/s42438-020-00140-5.
11. Watts S. Epidemics and History: Disease, Power and Imperialism. New Haven, Yale University Press.1997, 416 p.
12. Žižek S. Pandemic!: COVID-19 Shakes the World. New York and London : OR Books, 2020. 140 p.

References:

1. Bokkachcho, Dzh. (2017). *Dekameron* [Decameron]. Kharkiv: Folio. [in Ukrainian].
2. Zontag, S. (2012). *Khvoroba yak metafora* [Illness as a metaphor]. Kyiv: Vydavnytstvo Zhupanskoho. [in Ukrainian].
3. Karut, K. (2022). *Pochuty travmu: Rozmovy z providnyimi spetsialistamy z teorii ta likuvannia katastrofichnykh dosvidiv* [Hear the Trauma: Conversations with Leading Experts on the Theory and Treatment of Catastrophic Experiences]. Kyiv: Dukh i Litera. [in Ukrainian].
4. Tychinina, A. (2023). Retseptsiia tekstu cherez tysiachu rokiv: tema viiny u «Pisni pro Rolanda» (dosvid studentiv ChNU imeni Yuriiia Fedkovycha) [The Text reception after a thousand years: the theme of war in the «Song of Roland»(Chernivtsi national Universityby Yuriy Fedkovich Students' experience)]. *Molodizhna nauka zarady myru ta rozvytku*. Chernivtsi : Chernivets. nats. un-t. im. Yu. Fedkovycha. pp.179–183.
5. Benzi, M., Novarese, M. (2022). Metaphors we Lie by: our ‘War’ against COVID-19. *History and Philosophy of the Life Sciences*, №44 (18). <https://doi.org/10.1007/s40656-022-00501-2>
6. Cooke, J. (2009). *Legacies of Plague in Literature, Theory and Film*. London: Palgrave. 256 p.
7. Davoine, F. (2022). *Pandemics, Wars, Traumas and Literature: Echoes from the Front Lines*. Taylor & Francis Limited.
8. Nikoryak, N., Tychinina, A. (2022). Actualization of the Pandemic Theme in I. Bergman Cinematic Narrative (intermedial cut of theparable film “The Seventh Seal”). *Sjani*, P. 229–243.
9. Outka, E. (2020). *Viral Modernism. The Influenza Pandemic and Interwar Literature*. New York: Columbia University Press.
10. Wagener, A. (2020). Crushed by the Wheels of Industry: War, Heroes, and Domestic Recolonization in the Time of Covid-19. *Postdigit Sci Educ.*; 2(3):576–80. doi: 10.1007/s42438-020-00140-5.
11. Watts, S. (1997). *Epidemics and History: Disease, Power and Imperialism*. New Haven, Yale University Press.
12. Žižek, S. (2020). *Pandemic!: COVID-19 Shakes the World*. New York and London : OR Books.

Журнал

«Вісник науки та освіти»

*(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 11(17) 2023

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.